

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 2021 р. №

Київ

Про внесення змін до Положення про навчально-реабілітаційний центр

Кабінет Міністрів України постановляє:

Внести зміни до Положення про навчально-реабілітаційний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №221 «Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр» (Офіційний вісник України, 2019 р., № 24, ст. 853), виклавши його в редакції, що додається.

Прем'єр-міністр України

Денис ШМИГАЛЬ

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'D. Shmyhal', written over a faint circular stamp.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 6 березня 2019 р. № 221
(в редакції постанови Кабінету Міністрів
України від   №   )

ПОЛОЖЕННЯ
про навчально-реабілітаційний центр

Загальна частина

1. Це Положення визначає організаційні засади діяльності навчально-реабілітаційного центру (далі - центр) і поширюється на центри комунальної, приватної та корпоративної форми власності.

2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

змінний контингент – діти з особливими освітніми потребами, які не здобувають освіти в центрі, але отримують у ньому реабілітаційні, корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (допомогу);

учні (вихованці) – особи з особливими освітніми потребами, у тому числі зумовленими складним порушеннями розвитку, які здобувають освіти в центрі;

учні (вихованці) із складними порушеннями розвитку - особи з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку, в тому числі ті, які себе не обслуговують, і відповідно до індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю) потребують індивідуального догляду та супроводу з метою здобуття освіти.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», Бюджетному кодексі України.

3. Центр є закладом загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку, у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», іншими актами законодавства та цим Положенням. Центр діє на підставі установчих документів, що розробляються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», цього Положення, рішень засновників, прийнятих в межах їх повноважень, та власних установчих документів.

Центр є юридичною особою, що в залежності від засновника, яка діє як заклад комунальної, приватної або корпоративної форми власності.

Центр комунальної форми власності діє як бюджетна установа.

Статут центру розробляється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», цього Положення, інших актів законодавства та

затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом.

4. Головними завданнями центру є:

1) забезпечення здобуття учнями (вихованцями) загальної середньої освіти на одному чи декількох її рівнях та/або дошкільної (за наявності дошкільного відділення) освіти та з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти та Державних стандартів загальної середньої освіти;

2) сприяння всебічному розвитку учнів (вихованців) зі складними порушеннями розвитку;

3) забезпечення системного психолого-педагогічного супроводу учнів (вихованців) зі складними порушеннями розвитку з урахуванням їх стану здоров'я, індивідуальних особливостей;

4) надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) учням (вихованцям) центру та змінному контингенту;

5) забезпечення реабілітаційних заходів для учнів (вихованців) центру, а також для змінного контингенту;

6) формування компетентностей для подальшого самостійного життя, здійснення допрофесійної підготовки та соціалізації учнів (вихованців) зі складними порушеннями розвитку;

7) сприяння набуттю ключових компетентностей учнями (вихованцями) зі складними порушеннями розвитку, надання консультацій батькам або іншим законним представникам учнів (вихованців) з метою забезпечення їхньої активної участі в освітньому процесі;

8) створення умов для здобуття освіти учнями (вихованцями) зі складними порушеннями розвитку шляхом належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення, забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості таких осіб;

9) забезпечення навчання учнів (вихованців) зі складними порушеннями розвитку за допомогою найбільш прийнятних для них мов, методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі), що максимально сприяє засвоєнню знань і соціальному розвитку, у тому числі з використанням засобів альтернативної комунікації, української жестової мови або шрифту Брайля;

10) викладання навчальних предметів (інтегрованих курсів) способами, що є найбільш прийнятними для учнів зі складними порушеннями розвитку, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів).

5. Центр повинен мати кількість класів та дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) для учнів (вихованців) зі складними порушеннями розвитку не менше половини від загальної кількості класів та дошкільних груп центру, а також:

мати реабілітаційне відділення, матеріально-технічна база якого відповідає профілю діяльності центру;

мати кабінети з обладнанням та засобами для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг відповідно до профілю діяльності центру;

створювати групи подовженого дня для реалізації освітньої програми центру;

використовувати систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів відповідно до положення, затвердженого МОН.

6. Центр має право:

1) проводити для педагогічних працівників закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, батьків семінари, тренінги, стажування, заходи з підвищення професійної майстерності у формі, що не потребує отримання відповідної ліцензії;

2) створювати можливості для проходження практики здобувачами фахової передвищої та вищої освіти відповідних спеціальностей;

3) забезпечувати навчання для осіб з особливими освітніми потребами, які не мають складних порушень розвитку, шляхом створення окремих класів.

Кількість класів та дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) для осіб з особливими освітніми потребами, які не мають складних порушень розвитку, не може становити більше половини від загальної кількості класів та дошкільних груп центру.

Профільність, структура та строки навчання у центрі

7. За рішенням засновника (уповноваженого ним органу) центри, залежно від профілю їх діяльності, створюються для дітей, які мають:

1) порушення слуху у поєднанні з іншими порушеннями;

2) порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями, та дітей зі сліпоглухотою;

3) порушення інтелектуального розвитку у поєднанні з іншими порушеннями;

4) тяжкі порушення опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями та потребують індивідуального догляду та супроводу.

За рішенням засновника (уповноваженого ним органу) центр може створюватися як багатопрофільний, що поєднує декілька профілів діяльності.

8. У профільному центрі, створеному відповідно до пункту 7 цього Положення, для дітей, які мають:

порушення слуху у поєднанні з іншими порушеннями, мають діяти класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з глухотою у поєднанні з іншими порушеннями;

порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями, та дітей зі сліпоглухотою, мають діяти класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями;

порушення інтелектуального розвитку у поєднанні з іншими порушеннями, мають діяти класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з інтелектуальними порушеннями у поєднанні з іншими порушеннями;

тяжкі порушення опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями і потребують індивідуального догляду та супроводу, мають діяти класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з порушеннями опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями;

У багатопрофільному центрі, створеному відповідно до пункту 7 цього Положення, залежно від профілів діяльності мають діяти класи (дошкільні групи) для дітей:

- з глухотою у поєднанні з іншими порушеннями;
- з порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями;
- з інтелектуальними порушеннями у поєднанні з іншими порушеннями;
- з порушеннями опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями.

9. Керівником центру, за погодженням із засновником або уповноваженим ним органом, для учнів (вихованців) з особливими освітніми потребами, які не мають складних порушень розвитку, можуть створюватися класи (дошкільні групи):

у центрах для дітей, які мають порушення слуху у поєднанні з іншими порушеннями, – класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з глухотою, класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) зі зниженим слухом;

у центрах для дітей, які мають порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями, та дітей зі сліпоглухотою, – класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) зі сліпоглухотою, для учнів (вихованців) зі сліпотою та порушеннями зору;

у центрах для дітей, які мають порушення інтелектуального розвитку у поєднанні з іншими порушеннями, – класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з інтелектуальними порушеннями;

у центрах для дітей, які мають тяжкі порушення опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями і потребують індивідуального догляду та супроводу – класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) з порушеннями опорно-рухового апарату;

у багатопрофільних центрах – класи (дошкільні групи) для учнів (вихованців) із порушеннями зору, слуху, інтелектуального розвитку, опорно-рухового апарату (крім легких порушень).

Організація діяльності класів (дошкільних груп) для учнів (вихованців) з особливими освітніми потребами, які не мають складних порушень розвитку, здійснюється відповідно до Положення про спеціальну школу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 06.03.2019 р. № 221 «Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр».

10. Кількість дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) та класів затверджується наказом керівника центру за погодженням із засновником або уповноваженим ним органом.

11. Центр може мати у своєму складі:

дошкільне відділення, яке об'єднує дошкільні групи;

пансіон;
інші внутрішні структурні підрозділи.

Керівник центру може ініціювати питання щодо створення або ліквідації структурних підрозділів.

Структурний підрозділ діє відповідно до статуту центру, який затверджується засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом, та на підставі положення про нього, затвердженого керівником центру.

Центр може мати у своєму складі філії, що створюються для забезпечення здобуття освіти особами зі складними порушеннями розвитку. Філії не мають статусу юридичної особи та діють на підставі положення, розробленого на основі Типового положення про філію закладу освіти, затвердженого МОН.

12. Організація діяльності дошкільного відділення здійснюється відповідно до законодавства, статуту та на підставі положення про нього, затвердженого керівником, з урахуванням контингенту дітей.

13. Гранична наповнюваність класів для учнів зі складними порушеннями розвитку становить шість осіб.

Гранична наповнюваність дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) відповідає нормативам, встановленим МОН, але не більше шести вихованців.

Гранична наповнюваність дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) та класів для осіб з особливими освітніми потребами, які не мають складних порушень розвитку, встановлюється відповідно до Положення про спеціальну школу.

Клас або дошкільна група (за наявності дошкільного відділення) відкривається за умови наявності не менше чотирьох учнів (вихованців) очної (денної) форми здобуття освіти.

Поділ класів на групи для вивчення окремих предметів у центрі здійснюється згідно з нормативами, затвердженими МОН.

14. До класів центру можуть зараховуватися учні різного віку за умови якщо їх різниця у віці становить не більше одного року.

Для реалізації освітньої програми, у тому числі її корекційно-розвиткового складника, отримання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та реабілітаційних послуг (допомоги) у центрі створюються групи подовженого дня для учнів одного або різного років навчання з урахуванням особливостей розвитку, гранична наповнюваність яких відповідає наповнюваності класів.

Для надання корекційно-розвиткових, психолого-педагогічних та реабілітаційних послуг (допомоги) в центрі можуть створюватися міжкласні групи.

15. Центр забезпечує здобуття базової середньої освіти на одному або на декількох рівнях освіти із загальним строком навчання 13 років:

початкова освіта - 1-4 класи;

базова середня освіта - 5-10 класи;
профільна середня освіта - 11-13 класи.

Управління центром

16. Управління центром в межах повноважень, визначених законодавством та його статутом, здійснюють:

засновник (засновники);
керівник центру;
колегіальний орган управління;
колегіальний орган громадського самоврядування;
інші органи, передбачені законодавством, та/або його статутом.

17. Керівництво центром здійснює його директор. Кваліфікаційні вимоги до директора центру та порядок його обрання (призначення) визначаються Законом України “Про повну загальну середню освіту”. Додаткові кваліфікаційні вимоги до директора центру можуть визначатися статутом.

Повноваження директора центру визначаються законодавством і статутом.

Директор центру має виконувати обов'язки, покладені на нього законодавством, засновником (засновниками), статутом центру, колективним договором (у разі наявності), його строковим трудовим договором.

Директор центру обирається, призначається на посаду та звільняється із займаної посади відповідно до законодавства та умов укладеного трудового договору.

18. Колегіальним органом управління центром є педагогічна рада, повноваження якої визначаються Законом України “Про повну загальну середню освіту” і статутом центру.

19. У центрі можуть утворюватися та діяти органи самоврядування працівників центру, органи учнівського самоврядування, органи батьківського самоврядування, інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу та піклувальна рада, повноваження, засади формування та діяльності яких визначаються законодавством та статутом центру. Органи громадського самоврядування та піклувальна рада мають право брати участь в управлінні центром у порядку та межах, визначених законами України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту” та його статутом.

Вищим колегіальним органом громадського самоврядування центру є загальні збори (конференція) його колективу, що скликаються не менше одного разу на рік та формуються з уповноважених представників усіх учасників освітнього процесу (їх органів самоврядування - за наявності) у порядку, визначеному законодавством та статутом центру.

Зарахування до центру та організація його діяльності

20. Зарахування учнів (вихованців) до центру, переведення до іншого закладу освіти та відрахування з центру здійснюються відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, затвердженого МОН.

Зарахування учнів до пансіону центру, проживання та утримання в них здійснюється відповідно до Порядку проживання та утримання учнів у пансіоні закладу освіти, затвердженого Кабінетом Міністрів.

Класи (групи) формуються з урахуванням наявних порушень розвитку учнів (вихованців) та з дотриманням граничної наповнюваності, визначеної цим Положенням.

Учні (вихованці) відповідно до наявних порушень їхнього розвитку розподіляються між класами (групами) наказом керівника центру.

21. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою центру у межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону тощо.

Тривалість канікул протягом навчального року не може становити менше 30 календарних днів.

22. Керівник центру визначає режим роботи центру відповідно до специфіки функціонування з урахуванням психофізичних особливостей учнів (вихованців), вимог санітарного законодавства, забезпечення реалізації корекційно-розвиткового складника освітньої програми, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та реабілітаційних послуг (допомоги).

Керівник організовує роботу з персональними даними у центрі та визначає працівника, відповідального за внесення інформації до системи автоматизованої роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Педагогічна рада схвалює стратегію розвитку центру та річний план роботи, освітню (освітні) програму (програми), зміни до неї (них) та оцінює результати її (їх) виконання, правила внутрішнього розпорядку, розглядає інші питання, віднесені законодавством та/або статутом центру до її повноважень.

23. Розклад уроків, психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять і реабілітаційних заходів складається з дотриманням педагогічних вимог та вимог санітарного законодавства з урахуванням індивідуальних особливостей учнів (вихованців), затверджується керівником центру і не може перевищувати гранично допустимий рівень навчального навантаження учнів (вихованців).

24. Тривалість уроків у 1 класі становить 35 хвилин, у 2-4 класах - 40 хвилин, у 5-10 (13) класах - 45 хвилин. Періодичність проведення перерв під час

уроків (фізкультхвилинки) та тривалість перерв між уроками встановлюються відповідно до особливостей організації освітнього процесу та харчування.

25. Батьки чи учні (у випадку досягнення повноліття) можуть обирати форму здобуття освіти серед форм освіти, що забезпечує центр, відповідно до індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів учня.

Організація здобуття освіти за формою педагогічного патронажу здійснюється відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого МОН.

Організація здобуття освіти за дистанційною формою здобуття освіти у центрі здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання, затвердженого МОН, з урахуванням особливих освітніх потреб, психофізичних особливостей та стану здоров'я учнів центру.

При здобутті освіти за формою педагогічного патронажу, індивідуальною чи дистанційною формою центр забезпечує умови для отримання учнями (вихованцями) реабілітаційних послуг (допомоги) та участі учнів (вихованців) в заходах центру.

28. Учні (вихованці) центру забезпечуються медичним обслуговуванням медичними працівниками центру, у порядку, визначеному законодавством.

Заклади охорони здоров'я за місцем розташування центру з урахуванням профілю діяльності центру спільно з органами управління освітою та органами охорони здоров'я щороку забезпечують безоплатне проведення медичного огляду учнів (вихованців), моніторинг стану їх здоров'я, здійснення лікувально-профілактичних заходів.

Педагогічні працівники центру зобов'язані володіти навичками з надання домедичної допомоги особам відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого МОН.

29. Медичні працівники центру зобов'язані надавати учням (вихованцям) центру та змінному контингенту первинну медичну допомогу та звертатися до відповідного закладу охорони здоров'я.

30. Відповідальність за організацію харчування, додержання вимог санітарного законодавства, законодавства про безпечність та якість харчових продуктів покладається на засновника (засновників) та керівника центру. Харчування здійснюється відповідно до норм та порядку організації харчування учнів (вихованців) у закладах освіти, визначених законодавством.

Харчування у центрах організовується з перервами 3,5-4 години між прийомами їжі:

п'ятиразове (сніданок, другий сніданок, обід, полуденок/підвечірок, вечеря) - для учнів, які проживають у пансіоні;

триразове (другий сніданок, обід, полуденок/підвечірок) - для учнів, які навчаються у центрі та перебувають у групі подовженого дня;

дворазове (другий сніданок, обід) - для учнів, які навчаються у центрі та не перебувають у групі подовженого дня.

За потреби відповідно до структури навчального дня та за погодженням з засновником керівник центру може встановити для учнів, які навчаються у центрі та перебувають довготривало у групі подовженого дня, інший режим харчування, зокрема чотириразовий (другий сніданок, обід, полуденок/підвечірок, вечеря) з забезпеченням перерв між прийомами їжі 3,5-4 години.

Для вихованців дошкільних груп (у разі наявності дошкільного відділення) режим харчування встановлюється згідно з вимогами до організації харчування вихованців закладів дошкільної освіти та статутом центру.

У комунальних центрах харчування учнів (вихованців) здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Змінний контингент та працівники центру забезпечуються харчуванням на платній основі.

31. Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для учнів забезпечує асистент вчителя та/або асистент вихователя групи подовженого дня, педагогічне навантаження яких на ставку складає 25 годин на тиждень.

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для вихованців дошкільних груп (за наявності дошкільного відділення) забезпечує асистент вихователя, педагогічне навантаження якого на ставку складає 25 годин на тиждень.

За потреби, в освітньому процесі соціальні потреби учнів (вихованців) та змінного контингенту може забезпечувати асистент учня (дитини) - соціальний робітник, один із батьків учня (дитини) або уповноважена ними особа.

Засновник (засновники) забезпечує(ють) щоденне підвезення учнів (вихованців) до центру та у зворотному напрямку у випадку, якщо таке підвезення не перевищує годину часу або здійснюється в межах одного населеного пункту.

Організація освітнього процесу та оцінювання результатів навчання учнів

32. Освітній процес у центрі спрямовується на розвиток особистості учня (вихованця) шляхом формування та застосування його компетентностей для подальшого самостійного життя, має корекційну, розвивальну, виховну та реабілітаційну спрямованість.

33. Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їх особливих освітніх потреб.

34. Освітній процес для учнів в центрі організовується за такими циклами відповідно до ступенів освіти:

перший цикл початкової освіти - адаптаційно-ігровий (1-2 роки навчання);
другий цикл початкової освіти - основний (3-4 роки навчання);
перший цикл базової середньої освіти - адаптаційний (5-6 роки навчання);
другий цикл базової середньої освіти - базове предметне навчання (7-10 роки навчання);

перший цикл профільної середньої освіти - профільно-адаптаційний (11 рік навчання);

другий цикл профільної середньої освіти – профільний (12-13 роки навчання).

Домашні завдання учням на першому циклі початкової школи (1-2 класи) не задаються. Письмові домашні завдання на другому циклі початкової школи (3-4 класи) не є обов'язковими.

Домашні завдання у 5-13 класах можуть задаватися учням з урахуванням особливостей їхнього психофізичного розвитку. Зміст, обсяг і форма виконання домашніх завдань визначаються педагогічними працівниками.

35. Центр для забезпечення здобуття загальної середньої освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму.

Освітня програма центру може бути розроблена на основі відповідної типової освітньої програми або освітніх програм, розроблених суб'єктами освітньої діяльності, науковими установами, фізичними чи юридичними особами і затверджених відповідно до законодавства.

Рішення про використання центром для забезпечення здобуття загальної середньої освіти освітньої програми, розробленої на основі типової освітньої програми або іншої освітньої програми, приймається педагогічною радою центру.

Не можуть бути затверджені та використовуватися освітні програми, що не передбачають досягнення учнями результатів навчання, визначених державними стандартами.

Освітня програма центру схвалюється педагогічною радою центру та затверджується його керівником.

36. На основі визначеного в освітній програмі центру навчального плану педагогічна рада погоджує, а його керівник затверджує річний навчальний план (один або декілька), в якому конкретизується перелік навчальних предметів, обов'язкових для вивчення, вибіркових освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів (інтегрованих курсів), та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік).

37. Освітня програма та навчальний план центру мають забезпечувати корекційно-розвитковий складник та предмети для вибору, що враховують специфіку розвитку та потреби учнів.

Спрямування здобуття учнями профільної середньої освіти визначається освітньою програмою центру.

38. У центрі має бути забезпечено викладання навчальних предметів способами, що є найбільш прийнятними для учнів зі складними порушеннями розвитку відповідного віку, у тому числі шляхом адаптації/модифікації змісту навчальних предметів.

39. Навчання учнів (вихованців) із складними порушеннями має здійснюватися за допомогою найбільш прийнятних для таких дітей мов, методів і способів спілкування в освітньому середовищі (просторі) та максимально сприяти засвоєнню знань і соціальному розвитку, засвоєнню компетентностей для подальшого самостійного життя дитини.

Для учнів (вихованців) зі сліпотою, глухотою чи сліпоглухотою навчання має здійснюватися з використанням в освітньому процесі української жестової мови або абетки Брайля або інших методів і способів, які забезпечують засвоєння компетентностей для подальшого самостійного життя дитини.

Для учнів (вихованців) з розладами аутичного спектра має бути забезпечено використання засобів альтернативної комунікації та інших методів і способів, які забезпечують формування необхідних компетентностей для подальшого самостійного життя, розвитку комунікативних навичок.

40. Психологічне забезпечення освітнього процесу в центрі здійснюється практичними психологами, соціально-педагогічний патронаж - соціальними педагогами.

41. У центрі реалізується індивідуальна освітня траєкторія кожного учня (вихованця), що передбачає обов'язкове складання для кожного учня (вихованця) індивідуальної програми розвитку.

Індивідуальна програма розвитку для учнів складається на підставі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, наданого інклюзивно-ресурсним центром, та має містити інформацію про особливості та динаміку розвитку, особливості засвоєння освітньої програми, потребу в індивідуальному навчальному плані, потребу в адаптації/модифікації змісту навчальних предметів, перелік психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та реабілітаційних послуг (допомоги).

Індивідуальна програма розвитку для вихованців (за наявності дошкільного відділення) має містити: загальну інформацію про вихованця, інформацію про особливості та динаміку розвитку, особливості засвоєння навчальних програм, перелік психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг (допомоги), яких потребує вихованець.

Індивідуальна програма розвитку узгоджується з індивідуальним планом реабілітації, затверджується керівником центру та підписується одним з батьків.

42. У випадку якщо учень не може досягти результатів навчання, визначених освітньою програмою центру, за заявою одного з батьків центром розробляється індивідуальний навчальний план, що визначає відмінну послідовність, форму і темп засвоєння освітніх компонентів освітньої програми.

Індивідуальний навчальний план розробляється педагогічними працівниками центру у взаємодії з одним з батьків, схвалюється педагогічною радою центру, затверджується його керівником та підписується одним з батьків учня.

Індивідуальний навчальний план повинен забезпечувати засвоєння учнем відповідної освітньої програми центру із збереженням корекційно-розвиткового складника та передбачати його участь в заходах центру.

43. В центрі створюються групи подовженого дня з метою:

- реалізації освітньої програми центру, що містить корекційно-розвитковий та виховний складники;
- організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів;
- забезпечення корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг (допомоги);
- забезпечення реабілітаційних послуг (допомоги);
- надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань;
- формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя;
- забезпечення виконання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за наявності);
- організації дозвілля учнів.

44. Освітній процес у групах подовженого дня організовується з урахуванням освітньої програми центру вихователями, оплата праці яких здійснюється відповідно до законодавства.

45. У центрі мають бути створені умови для організації денного відпочинку (сну) в групі подовженого дня для учнів першого класу, а також інших учнів, які цього потребують.

46. Режим роботи групи подовженого дня визначає керівник центру відповідно до державних санітарних норм.

Режим роботи групи подовженого дня центру має передбачати:

- корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні заняття;
- реабілітаційні заходи;
- виконання домашніх завдань (за наявності);
- харчування тривалістю не менш як 30 хвилин;
- прогулянки на відкритому повітрі;
- проведення виховних заходів та спортивно-оздоровчих занять;
- проведення спортивно-оздоровчих занять;

денний відпочинок (сон) для учнів першого класу та учнів, які цього потребують.

47. Учні центру можуть перебувати в групі подовженого дня не більше шести годин на день.

На підставі заяви одного з батьків уповноваженим ним особам (за нотаріально завіреною заявою) дозволяється забирати учнів в будь-який час. Для таких учнів має бути складений відповідний графік корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних занять і реабілітаційних заходів з метою реалізації індивідуальної програми розвитку та індивідуальної програми реабілітації.

48. Виховний процес є невід'ємною складовою освітнього процесу у центрі і ґрунтується на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях Українського народу, цінностях громадянського (вільного демократичного) суспільства, принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принципах, визначених Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту» та «Про повну загальну середню освіту».

49. У центрі спільними зусиллями всіх учасників освітнього процесу забезпечується єдність навчання, виховання і розвитку учнів (вихованців).

У центрі додаткові зусилля докладаються до виховання на основі загальноприйнятих правил, у тому числі правил безпечної поведінки, набуття компетентностей із захисту власних прав та інтересів, дотримання обов'язків, позитивного сприйняття себе та оточуючих.

Для всебічного розвитку учнів (вихованців) із урахуванням їхніх індивідуальних особливостей до освітнього процесу залучаються заклади позашкільної освіти, створюються, зокрема, гуртки за інтересами, спортивні секції.

50. Виховання здійснюється відповідно до освітньої програми центру, режиму роботи центру та спрямовується на всебічний розвиток людини як особистості, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору, формування компетентностей, необхідних для самостійного життя.

Виховання здійснюється педагогічними працівниками, у тому числі вихователями, відповідно до освітньої програми центру, режиму роботи та спрямовується на формування компетентностей, необхідних для подальшого самостійного життя.

51. У центрі здійснюється психолого-педагогічний супровід кожного учня (вихованця). З цією метою педагогічні та медичні працівники здійснюють спостереження за учнями (вихованцями) та утворюється психолого-педагогічний консиліум. Результати спостережень обговорюються на засіданнях

психолого-педагогічного консилиуму з метою уточнення змісту, форм і методів навчання, застосування індивідуального підходу до учня (вихованця).

52. Психолого-педагогічний консиліум є консультативно-дорадчим органом центру, утворюється керівником центру та діє відповідно до цього Положення.

До складу психолого-педагогічного консилиуму входять керівник центру або заступник керівника центру (голова), лікар, який входить до штату центру або закладу охорони здоров'я за профілем діяльності центру, вчителі, які здобули вищу освіту за спеціальностями «Спеціальна освіта», «Дефектологія», «Корекційна освіта (за нозологіями)», практичний психолог, соціальний педагог, фізичний терапевт / інструктор з фізкультури або вчитель-реабілітолог, інші педагогічні працівники. На першому засіданні психолого-педагогічного консилиуму обирається секретар консилиуму.

53. Основними функціями психолого-педагогічного консилиуму є:

1) забезпечення психолого-педагогічного супроводу учнів (вихованців) центру;

2) поглиблене вивчення розвитку та успіхів учнів (вихованців) в опануванні освітньої програми, реалізації індивідуальної програми розвитку та індивідуальної програми реабілітації та складання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану (за потреби);

3) проведення моніторингу динаміки розвитку учнів (вихованців) та результатів психолого-педагогічної, корекційно-розвиткової та реабілітаційної допомоги;

4) розробка рекомендацій щодо особливостей організації освітнього процесу відповідно до особливостей психофізичного розвитку учнів (вихованців), а також визначення індивідуальної освітньої траєкторії;

5) надання консультаційної допомоги батькам учня (вихованця), педагогічним працівникам з питань організації навчання учнів (вихованців);

6) надання за запитом консультаційної допомоги з питань організації навчання дітей зі складними порушеннями розвитку, які здобувають освіту в закладах дошкільної та загальної середньої освіти;

7) складання індивідуальної програми розвитку та надання рекомендацій змінному контингенту та консультацій їхнім батькам.

54. Рішення психолого-педагогічного консилиуму фіксується в протоколі засідання та приймаються більшістю голосів від складу консилиуму. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови психолого-педагогічного консилиуму. Засідання психолого-педагогічного консилиуму проводяться у разі потреби, але не рідше ніж двічі на рік.

Для прийняття рішення щодо індивідуальної освітньої траєкторії учня залучаються його батьки або інші законні представники.

55. Оцінювання результатів навчання учнів центру здійснюється згідно із загальними критеріями оцінювання та з урахуванням індивідуального навчального плану (за наявності).

56. Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття освіти, вимогам державних стандартів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації. Учні центру можуть бути звільнені від проходження атестації за заявою батьків відповідно законодавства.

Облік оцінювання результатів навчання учнів протягом навчального року здійснюється у класних журналах. Результати навчання за рік зазначаються в особових справах учнів.

57. Учні, які завершили здобуття певного рівня загальної середньої освіти, отримують відповідний документ про освіту в установленому законодавством порядку.

Особливості надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги)

58. Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомога) надаються в індивідуальній або груповій формі у вигляді занять та проводяться педагогічними працівниками центру:

протягом дня (для вихованців дошкільних груп (у разі наявності дошкільного відділення) та для змінного контингенту);

у другій половині дня (для учнів центру, крім випадків, коли проведення таких занять у першій половині дня передбачено освітньою програмою центру та/або медичними приписами закладів охорони здоров'я).

Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові заняття проводяться відповідно до індивідуальної програми розвитку (за умови наявності відповідних ресурсів) та узгоджуються з реабілітаційними заходами, що надаються учням (вихованцям) в реабілітаційному відділенні центру, та не мають призводити до перевантаження учнів (вихованців).

59. Для проведення занять у груповій формі створюються міжкласні групи. У групі має бути не менше двох та не більше шести учнів.

Формування таких міжкласних груп здійснюється відповідно до індивідуальних програм розвитку учнів та на підставі поданих документів для змінного контингенту.

Індивідуальні заняття здійснюються у відповідності до індивідуальних програм розвитку учнів або на підставі поданих документів для змінного контингенту.

60. У центрі, в тому числі, можуть проводитися заняття з: лікувальної фізичної культури; ритміки; логоритміки; розвитку мовлення (формування всіх компонентів мовлення, особливо лексико-граматичної складової мовлення та ознайомлення з довкіллям); корекції розвитку; корекції мовлення; соціально-побутового орієнтування; орієнтування у просторі; розвитку слухового, зорового, тактильного сприймання; альтернативної комунікації; корекції та розвитку психофізичних функцій (використання елементів: кінезіотерапії, анімалотерапії (іпо-, каніс-, феліно-, орніто-), арт-терапії (ізо-, драмо-, казко-, музико-, кіно-, піско-, ігро-, мульт-, фото-, кольоро-, пластилінової, танцювальної терапії, психогімнастики), працетерапії, ерготерапії, ароматерапії, Монтессорі-терапії) тощо.

61. У центрі особлива увага повинна приділятися формуванню в учнів (вихованців) компетентностей для самостійного життя, у тому числі соціально-побутового орієнтування, поліпшення рухових, психічних, комунікативних і мовленнєвих функцій, засвоєння правил суспільної поведінки, формування самоствердження і належної самооцінки особою своїх можливостей; забезпеченню корекційно-розвиткової допомоги відповідно до індивідуальної програми розвитку, у тому числі:

1) для учнів (вихованців), що мають порушення слуху у поєднанні з іншими порушеннями - збереженню та розвитку залишкового слуху, а також формуванню вимови, оволодінню українською жестовою мовою в обсязі достатньому для життя або альтернативною комунікацією, забезпеченню іншої необхідної корекційно-розвиткової допомоги;

2) для учнів (вихованців), які мають порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями – опануванню абетки та шрифту Брайля, використанню тактильних наочно-дидактичних та навчальних матеріалів або адаптованих під особливості зорового сприймання, збереженню зору та дотриманню режиму охорони зору, орієнтуванню у просторі, розвитку зорового та тактильного сприймання, визначенню оптимальних можливостей практичного використання зорових функцій кожним учнем і дозування зорового та фізичного навантажень, забезпеченню необхідної корекційно-розвиткової допомоги;

3) для учнів (вихованців) зі сліпоглухотою – збереженню та розвитку залишкового слуху та зору, орієнтуванню в просторі, формуванню вимови, вмінь користування жестами та/або альтернативною комунікацією, розвитку навичок самообслуговування;

4) для учнів (вихованців) з інтелектуальним порушеннями у поєднанні з іншими порушеннями – розвитку навичок самообслуговування і соціальної адаптації, когнітивних функцій, мовлення, формуванню життєвих компетентностей;

5) для учнів (вихованців), які мають тяжкі порушення опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями і потребують індивідуального догляду та супроводу – забезпеченню рухового та ортопедичного режимів, реабілітаційних заходів (лікувальна фізична культура, масаж,

фізіобальнеокліматотерапія, заняття в басейні тощо) для забезпечення відновлення і розвитку резервних та компенсаторних можливостей організму, розвитку навичок самообслуговування, соціальної адаптації, розвитку когнітивних функцій, мовлення, формуванню життєвих компетентностей.

Реабілітаційне відділення центру

62. Реабілітаційне відділення центру забезпечує реалізацію заходів психолого-педагогічної та соціально-побутової реабілітації (адаптації), а також забезпечення базових реабілітаційних заходів.

Психолого-педагогічна реабілітація та соціально-побутова реабілітація (адаптація) передбачає запровадження комплексу заходів, що створюють передумови для оволодіння учнями (вихованцями) системою знань та компетентностей, застосування яких сприятиме подальшому розвитку особистості (підвищення освітнього рівня, здатність до самостійного проживання та трудової діяльності (у разі можливості), організації побуту, адекватного планування самостійного життя).

63. Реабілітаційні заходи учням (вихованцям) центру надаються відповідно до індивідуальної програми реабілітації та узгоджуються з індивідуальною програмою розвитку.

Реабілітаційні заходи змінному контингенту надаються відповідно до індивідуальної програми реабілітації або індивідуальної програми розвитку або медичної документації з вказівками призначень лікаря та протипоказань до здійснення реабілітаційних заходів.

Медичні працівники реабілітаційного відділення центру забезпечують виконання медичних приписів закладів охорони здоров'я.

64. Базові реабілітаційні заходи передбачають:

заняття з профільними спеціалістами з реабілітації, зокрема вчителем-логопедом, спеціальним (корекційним) педагогом (вчителем-дефектологом), вчителем-реабілітологом, практичним психологом;

заходи з фізичної терапії / фізкультури, фізичної реабілітації, фізичним терапевтом, ерготерапевтом тощо, або з профільними лікарями, які введені до штату центру або закладів охорони здоров'я;

послуги з комплексної реабілітації (абілітації), у тому числі фізичну терапію, лікувальну фізкультуру, масаж загальний, механотерапію за потребою (локомоторну терапію, мотомедтерапію), апаратну фізіотерапію (теплотерапію, вібротерапію), метод динамічної пропріоцептивної корекції із застосуванням рефлекторно-навантажувальних пристроїв, логопедичну корекцію, сурдопедагогічну корекцію, психологічну корекцію, педагогічну корекцію, соціальну адаптацію тощо.

65. Реабілітаційне відділення за наявності обладнання, персоналу та матеріально-технічної бази може забезпечувати, у тому числі:

- 1) ранню реабілітацію дітей (до 7 років);
- 2) фізичну реабілітацію;
- 3) соціальну реабілітацію (абілітацію);
- 4) трудову реабілітацію для дітей зі складними порушеннями розвитку;
- 5) фізкультурно-спортивну реабілітацію.

66. Реабілітаційне відділення центру може надавати послуги на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності, у тому числі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Надання послуг змінному контингенту центру

67. Змінному контингенту в центрі надаються корекційно-розвиткові, психолого-педагогічні та реабілітаційні послуги (допомога).

Корекційно-розвиткові, психолого-педагогічні та реабілітаційні послуги (допомога) надаються:

дітям з особливими освітніми потребами, які мають висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданий інклюзивно-ресурсним центром, та не отримують за місцем навчання таких послуг за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, про що має бути надана довідка закладу освіти, у якому навчаються такі діти;

дітям дошкільного віку з особливими освітніми потребами, які мають висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, виданий інклюзивно-ресурсним центром, але не почали навчання в закладах дошкільної освіти;

дітям з інвалідністю, які потребують реабілітаційних послуг (допомоги) та не отримують їх в інших закладах чи установах освіти, про що має бути надана довідка закладу освіти, у якому навчаються такі діти.

Для надання корекційно-розвиткових, психолого-педагогічних та реабілітаційних послуг (допомоги) до центру подаються копії таких документів:

свідоцтва про народження дитини або документ, що посвідчує особу дитини (під час подання копії пред'являється оригінал);

відповідного витягу з медичної картки закладу охорони здоров'я, в якому дитина перебуває під медичним наглядом;

висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, наданого інклюзивно-ресурсним центром;

індивідуальної програми розвитку, складеної в закладі освіти, де дитина здобуває освіту (за наявності);

індивідуальної програми реабілітації (за наявності);

медичної документації з вказівками призначень лікаря та протипоказань до здійснення реабілітаційних заходів (за наявності).

Корекційно-розвиткові, психолого-педагогічні та реабілітаційні послуги (допомога) не надаються особам, які не можуть відвідувати заклад освіти за інституційною очною формою освіти за станом здоров'я, що підтверджується

витягом з медичної картки закладу охорони здоров'я, в якому дитина перебуває під медичним наглядом.

68. Під час запровадження карантину, обмежувальних протиепідемічних заходів відвідування центру змінним контингентом заборонено, окрім занять чи заходів, що проводяться індивідуально.

69. Облік змінного контингенту організовує керівник центру через систему автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність

70. Матеріально-технічна база центру включає будівлі, споруди, землю, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інше майно.

Майно, закріплене за державним або комунальним центром, належить йому на правах оперативного управління та не може бути вилучене, якщо інше не передбачено законодавством.

Використання матеріально-технічної бази та провадження фінансово-господарської діяльності центру здійснюється відповідно до законодавства.

71. Будівлі, приміщення центру та його територія повинні відповідати будівельним нормам, державним стандартам і правилам.

У центрі забезпечується доступність та універсальний дизайн усіх приміщень з метою формування в учнів (вихованців) компетентностей для подальшого самостійного життя.

72. Центр повинен мати навчальний корпус з обладнаними кабінетами, класами, залами, майстернями, бібліотекою (медіатекою), спортивною залом чи майданчиком, ресурсними кімнатами тощо.

Центр повинен мати приміщення та обладнання для організації освітнього процесу, надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та реабілітаційних послуг (допомоги), позакласної роботи.

73. У разі наявності у центрі пансіону, його матеріально-технічна база повинна відповідати вимогам Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

74. Для надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) в центрі можуть влаштовуватися та забезпечуються відповідним обладнанням:

- 1) кабінет практичного психолога;
- 2) кабінет соціального педагога;
- 3) логопедичний кабінет;
- 4) навчально-виробничі майстерні з пристосуванням робочих місць (місць навчання) з урахуванням безпеки та особливих потреб осіб з інвалідністю;
- 5) кабінет для проведення групових занять з ритміки (логоритміки);

- 6) кабінети для занять із соціально-побутового орієнтування;
- 7) кабінети трудового навчання для учнів початкової школи;
- 8) кабінет психологічного розвантаження;
- 9) кабінет предметно-практичного навчання для учнів початкової школи;
- 10) кабінет для індивідуальних та фронтальних занять з розвитку слухозоро-тактильного сприймання та формування вимови.

Центр повинен мати спортивну залу та спортивний майданчик.

75. Для дітей, які мають порушення зору у поєднанні з іншими порушеннями, та дітей зі сліпоглухотою створюються:

1) кабінет інформаційних ресурсів, обладнаний комп'ютерними тифлокомплексами із спеціально адаптованим програмним забезпеченням (для сліпих дітей тифлокомплекси повинні бути вкомплектованими брайлівським дисплеєм, для дітей із зниженим зором - технічними засобами збільшення тексту) та брайлівським принтером;

2) бібліотека і читальний зал, розміри яких відповідають вимогам щодо розміщення та користування книгами, що видані з використанням шрифту Брайля, та спеціальними технічними засобами для читання, а також телесенсорними лупами та аудіокнигами;

3) майданчик для проведення занять з орієнтування у просторі;

4) кабінет інформатики з комп'ютерною технікою із спеціальним програмним забезпеченням для збільшення та озвучування текстів, телесенсорними лупами тощо.

Для дітей зі сліпоглухотою додатково створюються умови для формування вмінь користування жестами та/або засобами альтернативної комунікації, розвитку навичок самообслуговування. Також створюються кабінети сурдопедагогічної реабілітації для проведення індивідуальних корекційно-розвиткових занять з розвитку слухозоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови, обладнані слухомовними тренажерами та відповідним програмним забезпеченням.

Робоче місце учня (вихованця) такої школи забезпечується індивідуальним освітленням, а класи - додатковим освітленням дошки.

76. Для дітей, які мають порушення слуху у поєднанні з іншими порушеннями, створюються:

1) кабінет української жестової мови;

2) слуховий кабінет, обладнаний комплектом стаціонарної (дротової або бездротової) звукопідсилювальної апаратури колективного користування, комп'ютерною технікою з програмним забезпеченням для проведення групових занять з розвитку слухового сприймання, формування навичок користування залишковим слухом у процесі мовленнєвого спілкування, нормалізації тембру, голосу, інтонації і ритму мовлення, розвитку здатності орієнтуватись у світі не мовленнєвих звуків та діагностичною апаратурою, зокрема аудіометром, для проведення індивідуальної роботи з вивчення стану і динаміки порушеної слухової функції, виявлення резерву її розвитку, підбору і уточненню режиму слухової апаратури;

3) кабінети сурдопедагогічної реабілітації, обладнані слухомовними тренажерами та відповідним програмним забезпеченням;

4) кабінет інформатики з комп'ютерною технікою із спеціальним програмним забезпеченням.

77. Для дітей, які мають тяжкі порушення опорно-рухового апарату у поєднанні з іншими порушеннями, створюються кабінети лікувальної фізичної культури (з розрахунку один кабінет на одного інструктора лікувальної фізичної культури для роботи у дві зміни).

78. У реабілітаційному відділенні центру можуть створюватися:

- 1) кабінет з лікувальної фізкультури;
- 2) масажний кабінет;
- 3) процедурний кабінет;
- 4) терапевтичний кабінет;
- 5) офтальмологічний кабінет із затемненою кімнатою;
- 6) стоматологічний кабінет для здійснення обслуговування дітей зі складними порушеннями розвитку;
- 7) кабінети фізіотерапії;
- 8) кабінет плеоптичного (плеопто-ортоптичного) лікування;
- 9) басейн;
- 10) кабінет для занять з розвитку зорового сприймання;
- 11) кабінет дитячого психіатра (невролога), ортопеда;
- 12) кабінети лікарів відповідно до профілю діяльності центру;
- 13) кабінет психологічної корекції для проведення психологічного консультування та психокорекції;
- 14) кабінет сенсорно-моторної реабілітації;
- 15) кабінети сурдопедагогічної реабілітації;
- 16) кабінети для корекції та розвитку психофізичних функцій (використання елементів: кінезіотерапії, анімалотерапії (іпо-, каніс-, феліно-, орніто-), арт-терапії (ізо-, драмо-, казко-, музико-, кіно-, піско-, ігро-, мульт-, фото-, кольоро-, пластилінової, танцювальної терапії, психогімнастики), працетерапії, ерготерапії, ароматерапії, Монтессорі-терапії) тощо;
- 17) інші кабінети для здійснення логопедичної, психологічної, педагогічної корекції, соціальної адаптації тощо.

79. Кабінети та інші приміщення реабілітаційного відділення можуть використовуватися під час освітнього процесу. Приміщення для проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять можуть використовуватися для реабілітаційних заходів.

80. Учні (вихованці) забезпечуються спортивним інвентарем та обладнанням, засобами навчання та іншим навчальним приладдям, іграшками та іграми, матеріалами для розвитку індивідуальних творчих здібностей, гурткової, секційної роботи, технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення відповідно до встановлених норм та порядку

забезпечення осіб з особливими освітніми потребами допоміжними засобами для навчання, затверджених Кабінетом Міністрів.

81. Центр володіє, користується і розпоряджається майном, земельною ділянкою відповідно до законодавства.

82. Фінансово-господарська діяльність центру здійснюється відповідно до законодавства.

Центр має самостійний баланс і кошторис, рахунки в установах банків та в територіальному підрозділі центрального органу виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів (далі – Казначейство) (для центрів комунальної форми власності), може від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав, бути позивачем і відповідачем у суді, мати печатку і штамп, може запроваджувати власну символіку і атрибутику, мати інші атрибути юридичної особи.

Центри комунальної форми власності є бюджетними установами, видатки на які здійснюються у встановленому законодавством порядку за рахунок:

освітньої субвенції з державного бюджету:

відповідного місцевого бюджету;

додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Центри приватної форми власності утримуються за рахунок коштів засновника (засновників), додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Директор центру несе персональну відповідальність за провадження фінансово-господарської діяльності центру.

83. Додатковими джерелами фінансування центру є:

кошти, одержані за надання додаткових освітніх та інших платних послуг; благодійні внески, гранти, дарунки, інші надходження, одержані від юридичних та фізичних осіб.

Центр комунальної форми власності має право надавати платні послуги відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», у тому числі виробляти та реалізовувати продукцію громадського харчування, організовувати її споживання змінним контингентом та працівників центру, надавати вільні спеціально облаштовані приміщення для тимчасового проживання змінного контингенту або осіб, які відвідують семінари, тренінги, стажування, інші заходи з підвищення професійної майстерності, що проводяться центром.

84. Надходження, отримані центром за надання платних послуг та за рахунок інших додаткових джерел фінансування, у встановленому законодавством порядку використовуються для забезпечення діяльності центру, передбаченою його статутом.

Бюджетні асигнування за рахунок державного та місцевого бюджету, включаючи кошти освітніх субвенцій, кошти, отримані центром як плата за надання додаткових освітніх або інших послуг, а також кошти, отримані за

рахунок інших додаткових джерел фінансування, не можуть бути вилучені в дохід державного або місцевих бюджетів.

Центр самостійно розпоряджається надходженнями від надання платних послуг та інших додаткових джерел фінансування, передбачених його статутом.

86. Відображення у бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з використанням коштів центру комунальної форми власності, реєстрація та облік зобов'язань в органах Казначейства, складення, подання фінансової та бюджетної звітності, а також контроль за цільовим та ефективним використанням коштів такого центру здійснюються в порядку, встановленому законодавством.

Вимоги до бухгалтерського обліку та звітності центрів приватної та корпоративної форми власності визначається їх засновником (засновниками).

Керівник центру та головний бухгалтер центру несуть персональну відповідальність за достовірність бухгалтерської, фінансової та статистичної звітності відповідно до законодавства, а також за подання засновнику (уповноваженому ним органу), територіальним органам Державної фіскальної служби України, Пенсійного фонду України, Державної служби статистики України, Фонду соціального страхування України, Казначейства (для центрів комунальної форми власності).

Контроль за фінансово-господарською діяльністю центру в межах компетенції та відповідно до законодавства здійснюють засновник (уповноважений ним орган) та педагогічна рада.

Аудит центру здійснюється відповідно до законодавства.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення
змін до Положення про навчально-реабілітаційний центр»

1. Мета

Затвердження нової редакції Положення про навчально-реабілітаційний центр, що відповідає Закону України «Про повну загальну середню освіту» та сприятиме підвищенню якості освіти осіб зі складними порушеннями розвитку, забезпеченню надання корекційно-розвиткових, психолого-педагогічних та реабілітаційних послуг (допомоги) для дітей з особливими освітніми потребами.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт розроблено на виконання абзацу п'ятого частини другої статті 35 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо розробки та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів щодо затвердження положення про спеціальні заклади загальної середньої освіти та пункту 12 доручення Кабінету Міністрів України від 26.03.2020 №11112/1/1-20.

Закон України «Про повну загальну середню освіту» надає нові можливості для розвитку закладів загальної середньої освіти з метою надання якісних освітніх послуг, що відповідають індивідуальним потребам дітей. Діюча редакція Положення про навчально-реабілітаційний центр не відповідає законодавству та звужує можливості забезпечення освіти осіб зі складними порушеннями розвитку.

3. Основні положення проєкту акта

Нова редакція Положення про навчально-реабілітаційний центр визначає загальні основи функціонування таких закладів, їх види та структуру. Зазначеним проєктом вперше визначаються умови надання реабілітаційних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги) для змінного контингенту навчально-реабілітаційного центру, надаються додаткові можливості для забезпечення підтримки в освітньому процесі дітей, що навчаються в інклюзивних класах чи групах.

Також Положенням про навчально-реабілітаційний центр встановлюються засади управління ним, організації діяльності, освітнього процесу та виховання, визначаються умови роботи груп подовженого дня, надання психолого-педагогічного супроводу, роботи реабілітаційного відділення та забезпечення матеріально-технічної бази та фінансово-господарської діяльності навчально-реабілітаційних центрів.

Акт буде реалізований шляхом внесення змін в установчі документи навчально-реабілітаційних центрів.

4. Правові аспекти

Проєкт розроблено на виконання абзацу п'ятого частини другої статті 35 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо розробки та внесення в установленому порядку проєкту акта Кабінету Міністрів.

У зазначеній сфері діє наказ МОН від 01 серпня 2018 р. № 831 «Про затвердження порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 р. № 945/32397).

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту акта не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Протягом серпня – жовтня 2020 р. здійснювалися публічні громадські обговорення проєкту у фокус-групах директорів спеціальних закладів освіти, що представляли різні регіони України та м. Київ. До обговорення залучалися народні депутати України та батьки дітей з особливими освітніми потребами.

З 9 по 25 листопада 2020 р. були проведені електронні консультації з громадськістю на сайті Міністерства освіти і науки України. Під час консультування надійшло 10 пропозицій від наукових установ та організацій, навчально-реабілітаційних центрів, батьків дітей з особливими освітніми потребами, які були частково враховані.

Проєкт потребує погодження з Громадською спілкою «Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна асамблея людей з інвалідністю України» та з Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціації міст України».

Проєкт потребує погодження із Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Уповноваженим Президента України з прав дитини, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю, Урядовим уповноваженим з питань гендерної політики.

7. Оцінка відповідності

Проєкт акта не стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; не впливає на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; не містить ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; не створюють підстави для дискримінації. Проєкт постанови забезпечує реалізацію права на освіту, гарантованого Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Проєкт акта потребує проведення антикорупційної експертизи Національного агентства з питань запобігання корупції.

Проєкт акта не потребує громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Проєкт акта сприятиме підвищенню якості навчання осіб зі складними порушеннями розвитку. Ефективність реалізації акта буде оцінена шляхом

зменшення скарг від батьків щодо відмови у навчанні дітям зі складними порушеннями розвитку.

Можливим ризиком може бути не дотримання в умовах децентралізації норм нормативно-правового акта на місцях, що буде мінімізовано додатковою роз'яснювальною роботою.

Реалізація акта не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Вплив реалізації акта на інтереси заінтересованих сторін наведено у таблиці.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Засновники закладів освіти	Забезпечення освіти дітей зі складними порушеннями розвитку та забезпечення корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг дітям, що навчаються в інклюзивних групах та класах	У навчально-реабілітаційних центрах створюються умови для забезпечення освіти дітей зі складними порушеннями розвитку та дітей з особливими освітніми потребами, що не мають складних порушень розвитку
Керівники навчально-реабілітаційних центрів	Створення додаткових можливостей для розвитку закладу освіти	Потребуватиме приведення статутів закладів у відповідність до нової редакції положення, проте надасть директорам можливості для розвитку їх закладів та власного розвитку як керівника
Батьки дітей з особливими освітніми потребами, які	Створення можливостей для отримання корекційно-розвиткових	Створення можливостей для

навчаються в інклюзивних групах та класах	та реабілітаційних послуг поряд з домом	надання послуг змінному контингенту
Батьки дітей зі складними порушеннями	Здобуття якісної освіти їхніми дітьми	Створення можливостей для здобуття освіти в навчально-реабілітаційному центрі
Діти з особливими освітніми потребами	Отримання додаткових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять поряд з домом	Створення нових умов для розвитку
Діти зі складним порушеннями розвитку	Здобуття освіти у зручних умовах	Створення комфортних умов для навчання

Міністр освіти і науки України
_____ 2021 р.

Сергій ШКАРЛЕТ